

V AEROPLANU ČEZ ATLANTSKI OCEAN.

pokazala, v koliko so člani „Ljudskega odra“ že zmožni, nastopati brez daljše priprave. In lahko rečemo, da se je ta poskus obnesel častno.

Dne 14. aprila je imel g. Verovšek svoj častni večer: Nastopil je kot Krjavelj v „Desetem bratu“. Obisk gledališča ta večer je bil dovoljen, pričetek netočen — kakor večkrat — in konec zato prepozen.

I. D.

Ivana pl. Zajca, znanega hrvatskega skladatelja, je imenovala Jugoslovanska akademija v Zagrebu za častnega člana.

Spomenik se bo postavil slovenskima skladateljema dr. Benjaminu in dr. Gustavu Ipavicu v št. Jurju ob južni železnici.

Razstava slik k delom Henrika Sienkiewicza je bila ta mesec v Ljubljani. Zgodovinske povesti Sienkiewiczeve s svojimi markantnimi značaji in efektnimi prizori so silno mikavne za ilustratorje. Poljski slikarji so dobili v njih obilico motivov; mojstri prve vrste so črpali iz Sienkiewicza. V Ljubljani smo videli 75 slik, večinoma iz trilogije. Razstavili so: St. Batowski, W. Tetmeyer, Julij Kossak, Szczyglinski, W. Tracewski, K. Gorski, P. Stachiewicz, Wodzinowski, Aksentowicz, S. Jarocki, Cionglinski, E. Trojanowski, Z. Rozwadowski, Gruszecki. Najbolj so zanimali se-

veda znani mojstri Kossak, Tetmeyer in Batowski.

Belokranjska železnica. Dne 23. marca t. l. se je slovesno zasadila prva lopata za zgradbo belokranjske železnice. Ta železnica je velevažna za nas, ker bo vezala Kranjsko preko hrvaškega Primorja z Dalmacijo.

Iz pisem L. N. Tolstega.

Razum srca.

Davno sem Vam že hotel pisati o „Dimu“ (romanu Turgenjeva); seveda ravno to, kar ste Vi pisali meni. Saj je ravno to vzrok, da se imava tako rada, ker obadva misliva z razumom rada, kakor ste ga Vi nazvali. (Še enkrat hvala za tisto pismo. Razum razuma in razum srca — to mi je marsikaj pojasnilo.) Jaz sodim o „Dimu“ tako: Moč pesnitve obstoji zlasti v ljubezni; smer te sile pa je odvisna od značaja; brez ljubezni ni poezije; krivo namerjena sila, neprijetni, slabotni pesnikov značaj odbija. V „Dimu“ pa ni skoro nobene ljubezni za nobeno reč in skoro nobene poezije, temuč kvečjemu kakor nekaj nagnjenja za lehkomiselno, koketno prešuštvo in zato je poetična stran te povesti le zoperna.

Ideje v umetnosti. (O Ani Karenini.)

Če pa kratkovidni kritiki menijo, da sem hotel le to slikati, kar mi je všeč — morda, kako Oblonskij kósi in kaka ramena ima gospa Ana — se motijo. V vsem ali vsaj skoro v vsem, kar sem pisal, me je vodila potreba, zbrati in združiti misli, ki spadajo v trdno zvezo, če jih hočemo izraziti; toda vsaka misel, ki se izrazi samostojno v besedah, izgubi svoj zmisel in se nenavadno razblini, če se pojmuje sama zase in neodvisno od zveze, v kateri stoji. Zveza sama se pa, menim, ne doseže zopet s kako mislijo, ampak z nečim drugim; temelja te zveze ni mogoče izraziti neposredno z besedami, izraziti se da le posredno — to se pravi, z besedami moremo slikati osebe, prizore, položaje. Vi sami veste vse to veliko bolje od mene, toda s tem vprašanjem sem se zadnji čas veliko pečal. Eden najmočnejših dokazov zame je bil opis samomora Vronskega, ki Vam je bil tako všeč. Poglavlje, v katerem popisujem, kako Vronskij pojmuje svojo vlogo po sestanku s soprogom, je bilo že zdavnaj gotovo. Začel sem bil že s popraviljem — ko Vronskij nenadno, pa tudi čisto nujno seže po pištoli. In sedaj se je pokazalo, da je to bilo za daljnji razvoj organično potrebno.

Umetnikova ljubezen.

Živec umetnosti je strastna ljubezen umetnikova do predmeta, in če ta ljubezen živi, bo umetnina vedno odgovarjala tudi drugim zahtevam — bogata bo in lepa. Vsebinska nas bo zadovoljila, ker ničvrednega predmeta ni mogoče strastno ljubiti. In tudi lepote

ne bo manjkalo, ker se umetnik ne bo bal truda, da odene vsebino, ki mu je ljuba in draga, v najlepšo obliko.

O sebi. (Spomlad 1858.)

Babica! Spomlad!

Dobri ljudje se imajo vendarle izborna na svetu, celo taki ljudje, kot sem jaz, se imajo izborna. Narava, zrak, vse je polno upanja, vse preveva neka slutnja bodočnosti — čudovite, krasne bodočnosti... Včasih se motimo in mislimo, da ne čaka samo narave, ampak tudi nas sreča in bodočnost — in tedaj se dobro počutimo. Tudi jaz sem sedaj v takem polčrčaju ter Vam hitim z egoizmom, ki mi je lasten, poročati o stvareh, ki me zanimajo. Če prav premislim, dobro vem, da sem le star, zmrzel in v gosti omaki skuhan krompir, toda spomlad vpliva name tako mogočno, da se včasih sredi v sanjah zasledim pri misli, da sem rastlina, ki se sedaj šele razvija in z drugimi rožami in rastlinami vred tiho, veselo in preprosto raste na božji zemlji. In tako se vrši sedaj v meni neka notranja izprememba, neko očiščevanje, neki proces, katerega ne more nihče pojmiti, kdor ga ni sam občutil. Vse staro, vse napačne konvencije, lenoba, egoizem in vsi grehi, vsa zamotana, nejasna naagnjenja in zveze, vse napačno usmiljenje izginja. Celó kes je šel.

Dajte prostora redki roži, ki že poganja popje in s spomladjo cvete...

Menih iz Optina.

V Optinu je več kot 30 let ležal v samostanu bolan na tleh ohromel menih, ki je mogel le še z desno roko geniti. Zdravnik je izjavil, da mora mnogo trpeti, toda on ni tožil, temuč je s prekriževanjem in hvaležnimi pogledi, ki jih je vpiral v svetniške podobe, smehljaje kazal, kako je Božu hvaležen in kako se veseli iskric življenja, ki je še tlela v njem. Deset-tisoči obiskovalcev so prihajali v samostan, da ga vidijo, in težko je premotriti, koliko dobrega je ta človek, ki ni bil za nobeno delo več, storil na svetu. Ta človek je gotovo izvršil več dobrega kot tisoči in tisoči zdravih ljudi, ki živijo v prepričanju, da služijo svetu, če sede v raznih institutih...

Življenje v mestu.

Zame in za vse misleče ljudi je v mestu najhujše, da se moram neprestano prepirati in pobijati napačne sodbe ali jim brez ugovora pritrditi, kar je še zopernejše. To prepiranje in pobijanje ničevosti in krivih trditvev je najnekoristnejše delo in se nikdar ne konča, ker je laži brez števila... Če se človek ne pregovarja, mu postane marsikaj tako jasno, da je vsak ugovor izključen; to pa se zgodi le v tihoti in samoti.

Norvežani na južnem tečaju. (Konec.)

Po štiridnevem boju z ledenimi predstražami je dospela „Fram“ ob 66°03' S in 176° W v Rožovo morje, ki se razteza tja do barriere. Tu sta se v poletju 1910/11 (pri nas zima) sestala Scott in Amundsen, a prezimovališči nista bili skupaj. Dočim je šel Scott v bližino vulkana Erebus pri ali v Mc Murdovi cesti, je ostal Amundsen ob barieri v nekem zalivu v ledu, po katerem je sklepal na goro v ozadju; ta gora razdeli led, ki se do zaliva še ne sklene. Amundsen je šel od „Zaliva kitov“ proti jugu, zadel res na goro in prezimil tam (naše poletje 1911), 100 km bližje tečaja nego Scott. (Po zadnjih poročilih je bil Scott 23. jan. 1912 oddaljen od tečaja še 150 angleških milj [milja = 1609 m]. Dobil je tudi premož in razne kovine.) Vsi hvalijo Amundsenove priprave, dobro organiziranje, malo ljudi, a samo izbrani, imel je s seboj pse, brez dvoma najboljšo živino za vprego na ledu, Scott pa ponije, ki niso tako utrjeni in „tudi ne morejo živeti drug od drugega“; Amundsen in tovariši so tudi izborni v tekanju s smučmi, znajo dobro voditi sani, imajo veliko dolgoletno izkušnjo (n. pr. Amundsen sam ali pa Johansen, ki je šel takrat z Nansenom proti severu in sedaj tudi rekel, da je veliko lažje iti na jug). Omenjeno izhodišče nam pa tudi priča, da ni uporabil Shackletonove poti, kakor so mu očitali. O rezultatih bomo pozneje govorili, sedaj samo domnevajo o možnih rezultatih, ki jih je dosegel; fantazira pa vsak lahko. Razdelili bomo morebiti Antarktiko v dva dela, visoko planoto na vzhodu z mogočnimi gorovji, ki gredo pa tudi proti zahodu, in tu najbrže vrhutega arhipel mnogih otokov, zvezanih med seboj z ledom, morebitno zvezo Grahamsland—Viktorialand.

Že začetkom februarja 1911 so začeli s pripravami za prodiranje proti jugu. Do 11. aprila so napravili tri zaloge, na 80, 81 in 82° S, shranili tam 2600 kg mesa tulnjev, drugih živil za pse itd., vsega skupaj 4100 kg; sedem kilometrov od zalog na vsako stran so zasadili zastave, da so jih pozneje lažje dobili. Šli so potem nazaj v prezimovališče po gladkem ledu, nekega dne kar 100 km. Prezimili so ob gori, osem

Z BOJIŠČA: TURŠKI ČASTNIKI VEŽBAJO ARABCE.